

Είναι ιδιαίτερος γοητευτικός να επανέρχεσαι σε βιβλία που είχες διαβάσει μακριά στο παρελθόν, να προχωράς σε μια δεύτερη ανάγνωση και να εισπράττεις τα ίδια, ή ακόμα πιο έντονα συναισθήματα.

Αυτή η περίπτωση κρύβει, ή μάλλον φανερώνει δύο παραμέτρους. Πρώτη και κύρια ότι το βιβλίο έχει μια διαχρονικότητα. Ότι δεν το αποδυνάμωσε το πέρασμα του χρόνου, ότι η θεματολογία και η ανάπτυξή του, κρατά ακόμα. Το δεύτερο έχει να κάνει με τον αναγνώστη. Ότι δηλαδή παραμένει σχετικά σταθερός σε ότι αφορά την ιδεολογική του πορεία καθώς η επερχόμενη ωριμότητα δεν τον απομάκρυνε από αυτό που σκεφτόταν, ένιωθε, πίστευε στην νεότητα του.

Κάτι τέτοιο (μου) συνέβη με τη δεύτερη ανάγνωση της Αρχαίας Σκουριάς. Γραμμένο μετά την Μεταπολίτευση ('79), το διάβασα εννέα χρόνια αργότερα ('88) και στις μέρες μας, αλλά 25 χρόνια αργότερα μετά την πρώτη ανάγνωση, μπορώ να πω ότι ήρθε, στάθηκε με ακόμα περισσότερη δύναμη, με πιο ισχυρό συναίσθημα.

Η γεννημένη στην Κρήτη συγγραφέας σε αυτό το πρώτο μυθιστόρημά της επιχειρεί την ιστορική μα και λογοτεχνική προσέγγιση μιας ιστορικής περιόδου έχοντας στοχεύσει στη γενιά της. Στους εκείνους τους, κατ' αρχήν, τυχερούς που γλύτωσαν μεν από Κατοχή και Εμφύλιο αλλά χρεώθηκαν δε, το Μετεμφυλιακό κλίμα και ακολούθως μοιραία συγκρούστηκαν με την εξουσία, σε όλη τη δεκαετία του '60 με αποκορύφωμα τα χρόνια της στρατιωτικής δικτατορίας.

Η ζωή της ηρωίδας της, της φοιτήτριας Μυρσίνης Παναγιώτου, μας φέρνει μπροστά σε όλα τα εμπόδια που έπρεπε να ξεπεράσει ή να ζήσει μαζί τους εκείνη η γενιά, ή τέλος πάντων όσους αποφάσισαν να αντιδράσουν σε ότι θεωρούσαν λάθος. Η κοινωνική προέλευση, η

πολιτική τοποθέτηση, η κοινωνικοποίηση, η αγωνιστική κινητοποίηση και ασφαλώς ο έρωτας, νέοι άνθρωποι είναι, κυριαρχούν στην καθημερινότητά τους.

Όλο αυτό το σύνολο, που γεννήθηκε, θέριψε σαν πελώριο κύμα ελπίδας που τελικά έσβησε σε ακτή βραχώδη και μετατράπηκε σε απογοήτευση. Σημάδεψε πολλούς, μια ολόκληρη γενιά, η οποία σε μεγάλο βαθμό κληροδότησε το μεταλλαγμένο, πια, πρόβλημα στην επόμενη.

Τότε, που η Μάρω Δούκα ολοκλήρωσε, κυκλοφόρησε την Αρχαία Σκουριά, η ιστορική περίοδος από το '36 έως το '74 αποτελούσε τόσο μια

terra

incognita

, όσο και ένα θύμα κακοποίησης. Έρχεται λοιπόν η συγγραφέας και με τρόπο διεισδυτικό μεν, λεπτό δε, μας ξεναγεί στον κόσμο των οργανώσεων, των συσπειρώσεων, των δαιδαλωδών ακροβασιών γύρω από την ερμηνεία των μαρξιστικών αρχών. Μας περιγράφει όλο το πλαίσιο. Δεν αγιοποιεί, δεν ηρωποιεί, δεν μεγαλοποιεί.

Κάνει όμως βαθιές τομές, δείχνει άνεση στο να φθάνει σε σκοτεινά σημεία και φέρνει την πρωταγωνίστριά της να αγγίζει τις πληγές της: *...ως εδώ ήταν η αυταπάτη μου, αθώα πουτάνα εγώ δε γίνομαι – τελεία και παύλα.*

Έτσι εξελίσσεται όλο το μυθιστόρημα. Με τρυφερότητα, με μια αφήγηση ρέουσα γεμάτη τεχνική που κρατά τον αναγνώστη σε καθεστώς ομηρείας ανάμεσα σε με μια υφέρπουσα απειλή και την αναμενόμενη Νέμεση. Αναμφίβολα μια έκδοση που συντείνει στην κατανόηση περιόδων που οι νεότεροι δεν έζησαν, αλλά και μια συγκινητική, πάμπλουτη από λεπτό συναίσθημα προσέγγιση.